

Tussen Goden en Helden

Neues Deutschland van dinsdag 23 februari 2016: Täve Schur staat prominent op de voorpagina. Het voormalige communistische DDR-staatsblad en huidige socialistische dagblad houdt de legende van de grootste DDR-sportheld mede in stand.

Helmstedt-Marienborn, 26 februari 2016, 14:30 uur.

Ruim 34 jaar geleden was ik hier voor het laatst. Op weg naar de Vier-Etappen-Fahrt in West-Berlijn stond ik toen in de rij voor de talloze douanehokjes te wachten op een doorreisvisum. Dit keer zijn we op weg naar Kleinmühlingen, een dorpje aan de rand van de oude DDR. 'We', dat zijn Be Huizing, Peter Nieuwenhuis, Piet Damen, Huub Zilverberg, zijn vrouw Hennie en ikzelf. Be Huizing, jarenlang soigneur van Nederlandse wielerploegen en als zodanig 12 keer aanwezig in de Vredeskoers, heeft goed contact met Horst Schäfer, de bedrijfsleider van het Vredeskoersmuseum, dat in Kleinmühlingen gevestigd is. Via Be zijn we uitgenodigd voor de viering van de 85ste verjaardag van Gustav-Adolf Schur, die morgen, zaterdag 27 februari plaatsvindt. De grensovergang Helmstedt-Marienborn was niet alleen de scheiding tussen West en Oost Duitsland, maar hier werd Europa en de rest van de wereld militair en politiek gesplitst in de elkaar beconcurrerende economische systemen kapitalisme en communisme. Het vroegere checkpoint Alpha is intact gelaten en fungeert nu als gedenkplaats en museum. We lassen een plas- en eetpauze in en nemen daarna de tijd om in het museum herinneringen op te halen.

Na de capitulatie van Duitsland in 1945 werd het Derde Rijk opgedeeld in vier sectoren, die beheerst werden door respectievelijk de Verenigde Staten, Groot Brittannië, Frankrijk en de Sovjet Unie. Ook de hoofdstad Berlijn werd op eenzelfde manier opgedeeld. De Russische sectoren werden respectievelijk Oost Duitsland (de DDR) en Oost Berlijn. Omdat West Berlijn in de Russische sector lag, ontstond er zodoende een westerse enclave in Oost-Duitsland. Over land was West-Berlijn alleen te bereiken via een door Oost Duitsland streng in de gaten gehouden autoweg. Bij Helmstedt-Marienborn ging men de DDR-grens over, een beklemmende, bedreigende en intimiderende ervaring. In de gaten gehouden vanuit zwaar bewapende wachttorens, tussen allerlei wegversperringen en prikkeldraad, met alom soldaten met mitrailleurs, moest hier een doorreisvisum aangevraagd worden. Foto's maken was uit den boze, en je moest hier vooral ook niet de wijsneus uit hangen, een grapje proberen te maken, lachen, je zonnebril ophouden of iets proberen tegen te spreken. Dat werd meteen afgestraft met een extra uurtje wachten op je transitvisum. In sommige gevallen moest van de Vopo's (Volks Polizei) de hele lading de auto uit om gecontroleerd te worden en bij het minste of geringste ging zelfs de bekleding in de auto eraan. Om het de Westerlingen zo ongerieflijk mogelijk te maken, werd de weg van Helmstedt naar (West-) Berlijn door de DDR slecht onderhouden en kon er door de talloze kuilen en gaten amper zestig kilometer per uur gereden worden. Daarnaast werd het hele traject tussen Helmstedt en Berlijn scherp in de gaten gehouden. Op ieder viaduct stonden Vopo's. Voor binnenkomst in West Berlijn wachtte bij Drewitz het checkpoint Bravo met vervolgens weer hetzelfde ritueel als bij Helmstedt: wachttorens, prikkeldraad, een stukje niemandsland en zwaar bewapende soldaten.

*Transitvisa voor doorreis
naar en van West-Berlijn*

*Helmstedt-Marienborn in jaren 70, toen de grensovergang nog volop 'in bedrijf' was en een beeld van de
verlatenheid van nu.*

Oude wachttorens en zoeklichten als monumenten van ideologische waanzin

Na de val van de Muur in 1989 en de hereniging van Duitsland verdwenen deze grensovergangen, maar in Helmstedt-Marienborn zijn de gebouwen, wachttorens en lichtmasten niet gesloopt maar omgezet in een gedenkplaats en museum, waar men zich een beeld kan vormen, van hoe het er hier in de jaren tussen 1945 en 1990 aan toe ging. Alles is

nog net zo als vroeger, alleen de lopende bandjes, waarop de paspoorten voorthobbelden, zijn verdwenen. Een stief halfuurtje later hebben we het wel gezien en zetten onze reis voort naar het Vredeskoersmuseum waar we drie kwartier later aankomen. Het 1200 inwoners tellende Kleinmühlingen, waar het Vredeskoersmuseum gevestigd is, ademt nog steeds veel van het oude Oost-Duitsland. Over kleine met kasseien geplaveide weggetjes bereiken we tenslotte rond vier uur het museum, waar de rode loper voor ons uitligt, de Nederlandse vlag wappert en de Vredeskoershymne klinkt. Het welkomstcomité onder leiding van Horst Schäfer staat al klaar, een mij onbekende ‘hübsche Dame’ roept “Ach, der Ben” en valt me om de nek. Dat is nog eens een verwelkoming! Na de koffie of thee met stevig Duits gebak krijgen we een korte rondleiding door het museum, waarna we naar ons hotel Am Kurpark rijden, dat een kleine tien kilometer noordelijker ligt in het stadje Schönebeck.

Het Vredeskoersmuseum in Kleinmühlingen (Sachsen-Anhalt)

Het begon eigenlijk allemaal vrij ongelooflijk. Na 58 afleveringen van 'Het Rijke Vlijmense Wierleven' en mijn eerste boekje 'Terug naar de Top' moest ik op zoek naar een andere schrijfdagging. Het onderwerp had ik al lang in gedachten. In 1977 reed ik de Vredeskoers. Deze wedstrijd was een fantastische ervaring en maakte een overweldigende indruk op me. Daarom begon ik met het maken van een boek met foto's en aanvullende teksten over de Vredeskoers van het jaar waarin ik deelnam. Ik liet een proefdruk maken, en toen mijn vrouw Franka dit aan het lezen was vroeg zij plotseling: "Hé, Bé Huizing, was die toen jullie soigneur?" Amper vijf minuten later kwam er een e-mailtje binnen van diezelfde Bé

Huizing, die ik al zeker meer dan dertig jaar niet meer gezien of gesproken had! Bé nodigde me uit om mee te gaan naar een speciale bijeenkomst, die georganiseerd werd door het Vredeskoersmuseum in Kleinmühlingen ter ere van de 85ste verjaardag van Gustav-Adolf 'Täve' Schur. En hoewel ik een andere afspraak had, hoefde ik daar niet lang over na te denken! Ik liet mijn vrouw in de steek (althans voor drie dagen) en zo vertrokken om 8 uur 's morgens op vrijdag 26 februari Huub Zilverberg, zijn vrouw Hennie en ikzelf uit Vlijmen naar Helmond om Piet Damen op te halen. Huub was in 1959 tweede geworden in de DDR-Rundfahrt na de al genoemde Täve Schur en Piet Damen won in 1958 als enige Nederlander ooit de Vredeskoers.

Verwelkomd door een 'hübsche Dame', v.l.n.r. Peter Nieuwenhuis, Hennie Zilverberg, Piet Damen, Huub Zilverberg en Ben Libregts.

Huldiging van de eerste drie in de eerste etappe van de DDR-Rundfahrt 1959, v.l.n.r. Manfred Weißleder (3de), Täve Schur en Huub Zilverberg (2de)

DDR-Rundfahrt 1959, foto boven: voorop Huub (links) en Täve Schur als de nummers 2 en 1 in het eindklassement en het team van de DDR als winnaars van het ploegenklassement rijden hun ereronde in het stadion van Potsdam.

De Vredeskoers was de belangrijkste meerdaagse etappekoers voor amateurs en werd jaarlijks verreden in de Oostbloklanden Polen, Tsjecho-Slowakije en Oost-Duitsland. De wedstrijd deed altijd de drie hoofdsteden Warschau, (Oost-)Berlijn en Praag aan en werd georganiseerd door de Communistische Staatsdagbladen Rudé Pravo (Tsjechie), Neues Deutschland (DDR) en Trybuna Ludu (Polen). Tijdens de Koude Oorlog was de Vredeskoers achter het IJzeren Gordijn de tegenhanger van de Tour de France. In 1948 werd de wedstrijd voor het eerst georganiseerd als een grensoverschrijdende wedstrijd met de bedoeling om door middel van de sport de solidariteit tussen de Centraal-Europese landen, die tijdens de tweede wereldoorlog zo zwaar geleden hadden, te versterken. Na de val van de Muur in 1989 stortte ook de Vredeskoers in. De wedstrijd werd nog wel tot en met 2006 georganiseerd (vanaf 1996 voor beroepsrenners), maar verloor haar grote betekenis en verdween na 2006 van de kalender.

Vanaf het begin in 1948 tot 1989 werd de Vredeskoers voornamelijk door zogenaamde 'Staatsamateurs' gedomineerd en kwamen West-Europese deelnemers maar zelden tot successen. In Nederland kreeg de Vredeskoers sowieso al nooit die aandacht en status die deze wedstrijd verdiende. Dientengevolge was de belangstelling van coureurs en wielervrienden in ons land altijd maar matig. Maar zowel voor de deelnemers als voor de toeschouwers die met miljoenen langs het parcours stonden kon deze wedstrijd de vergelijking met de kapitalistische Tour de France zeker aan.

De Vredeskoers was ook een omstreden wedstrijd. Er is nauwelijks een wedstrijd die aan de ene kant van de Muur zo bejubeld werd, terwijl hij aan de andere kant van de Muur zo verguisd werd. In de DDR was de Vredeskoers het symbool van de wereldwijde kameraadschap en verbroedering tussen de volkeren door de sport. Voor de Bonds Republiek Duitsland (West-Duitsland) was het niet meer dan een propagandamiddel om de superioriteit van het communisme te promoten en om voor de Duitse Democratische Republiek (Oost-Duitsland) erkenning te krijgen. Wat uiteindelijk ook lukte. Want via de Vredeskoers erkende de UCI, de internationale wielerbond, als eerste de DDR. Later volgde het IOC, waarna niets deelname van de DDR als autonome staat aan de Olympische Spelen meer in de weg stond, en zeer tot ongenoegen van vooral de Bonds Republiek Duitsland de DDR definitief officieel gevestigd was. In de vijftiger jaren werd de Vier-Etappen-Fahrt durch West-Berlin nog wel als tegenhanger van de Vredeskoers in het leven geroepen, maar deze wedstrijd kreeg nooit dezelfde status en roem als de grote Oostblok-broer, die het hoogtepunt op de wielersportkalender was. Voor de deelnemende renners was de Vredeskoers meer dan geweldig. De organisatie was indrukwekkend. Langs de kant stonden zo mogelijk nog meer toeschouwers dan bij de Tour de France, ieder jaar wel zo'n 10 miljoen, en daarom werd de Vredeskoers ook wel 'die Fahrt der Millionen' genoemd. Gewone kijklustigen, fietsfanaten, fabrieksarbeiders, schoolkinderen en massaal ingezette politie en leger troepen stonden langs de kant van de weg om de fietshelden voorbij zien te komen. Hele steden en dorpen liepen uit en op scholen en in de verschillende doorkomstplaatsen werd weken van te voren al begonnen met allerlei voorbereidingen om de renners te verwelkomen en aan te moedigen. De gekste streken werden uitgehaald om de titel 'Beste Etappestad' te veroveren: fanfares, erebogen,

vlaggen, wimpels – rood uiteraard – , duizenden duiven die net voor het peloton werden losgelaten, vliegtuigen die bloemen en vredeswensen in zes verschillende talen over de toeschouwers uitstrooiden. Bij de start en in de grote sportarena's waar de etappes meestal aankwamen zag het altijd zwart van het volk. Het amateurkarakter van de wedstrijd kwam ook tot uitdrukking via het prijzenschema. Er werd geen prijzengeld uitgekeerd maar de prijzen waren altijd in natura: kristallen vazen, porseleinen serviezen, horloges, kunstvoorwerpen, filmcamera's, fototoestellen en soms zelfs een motor.

En nu eerst maar eens kijken, wie de hoofdrolspelers in dit verhaal zijn. Wie is nu eigenlijk die Gustav-Adolf Schur, naar wiens verjaardagsfeestje we toe gaan?

Güstav Adolf 'Täve' Schur (1931) is onbetwist dé Vredeskoersvedette aller tijden en veruit

de beste amateurwielrenner van zijn generatie. Hij nam maar liefst 12 keer – een record - deel aan de wedstrijd tussen de drie Oost-Europese hoofdsteden, en reed ze allemaal uit. Twee keer behaalde hij de eindzege: in 1955 en 1959. Verder werd hij nog 12de in 1952, 3de in 1953, 22ste in 1954, 11de in 1956, 11de in 1957, 8ste in 1958, 16de in 1960, 8ste in 1961, 10de in 1963 en 17de in 1964. Daarnaast werd hij twee keer wereldkampioen op de weg (1958 en 1959), won vier keer de DDR-Rundfahrt (1953, 1954, 1959 en 1961), werd zes keer DDR-kampioen op de weg (1954-57-58-59-60-61) en één keer DDR-kampioen cyclocross (1953). Op de Olympische Spelen veroverde hij een bronzen (Melbourne 1956) en een zilveren (Rome 1960) medaille als lid van de gemengde Duitse ploeg.

Zonder twijfel was hij de meest populaire sporter uit de geschiedenis van de DDR en maar liefst negen keer op rij

werd hij gekozen tot DDR-sportman van het jaar. Maar hij was niet alleen hèt sportidool voor de mensen in de DDR, als overtuigd communist en SED-partijlid was hij voor het DDR-regime ook nog eens een voorbeeldheld en daardoor het pronkstuk van hun systeem. Er werd zelfs een asteroïde naar hem vernoemd, de 2000UR, die nu als (38976) Täve rond de zon cirkelt in een baan tussen Mars en Jupiter.

Van 1959 tot 1990 was hij lid van de Volkskammer van de DDR. Ook na 'die Wende' bleef hij een aanhanger van het socialistische systeem. Van 1998 tot 2002 zat hij voor de PDS in de Duitse Bondsdag. Fausto Coppi en Eddy Merckx waren beroemde wielrenners, maar niet meer dan dat. En ofschoon Täve Schur in West-Europa vrijwel onbekend was en is, oversteeg hij deze wielerslegenden op alle fronten buiten de wielrennerij. Hij was niet alleen een buitengewone sportman, maar ook politicus, diplomaat, filosoof, proletariër en cultheld. Hij was een icoon en het levende bewijs van de superioriteit van het socialisme. Als hoogtepunt van zijn wielercarrière beschouwt Täve Schur niet een van zijn talrijke grote overwinningen, maar zijn optreden tijdens het Wereldkampioenschap in de eigen DDR op de

De nederlaag, die Täve Schur als zijn grootste overwinning beschouwt: op het Wereldkampioenschap 1960 op de Sachsenring wordt hij niet voor de derde opeenvolgende keer Wereldkampioen, maar gunt hij de titel aan zijn landgenoot Bernhard Eckstein, derde wordt de Belg Willy vanden Berghen.

Sachsenring in 1960. Als regerend tweevoudig Wereldkampioen keken alle concurrenten naar hem. Hij liet zijn landgenoot Bernhard Eckstein wegglijden en behaalde een morele triomf door na zijn landgenoot tweede te worden. Waarna zijn populariteit in de DDR nog epischere proporties aannam.

En dan ons Nederlands gezelschap. Wie behalve een enkele oudere wielanfanaat weet nog wie Piet Damen is?

Piet Damen (1934) is de enige Nederlandse winnaar van het eindklassement in de Vredeskoers. In 1958 troefde hij verrassend alle Oost-Europese Staatsamateurs af. In de derde etappe die door Pools industriegebied van Lodz naar Katowice voerde, viel hij twaalf kilometer voor de finish aan. De grote favoriet Victor Kapitanov (in 1960 in Rome Olympisch Kampioen), die daags te voren met overmacht de gele leiderstrui had veroverd en de twee andere grote favorieten Schur en Hagen acht en tien minuten aan de broek had gesmeerd, reageerde meteen. Maar plotseling moest hij lossen. De Rus had vergeten te eten en liep tegen een

Vredeskoers 1968: Piet Damen in de gele leiderstrui temidden van het Russische team (in de blauwe leiderstruien als leiders in het ploegenklassement), dat het hem in de laatste etappen nog danig lastig zal maken. Links van Piet de Russische kopman Viktor Kapitanov, achter Piet DDR-vedette Täve Schur (met zonnebril).

hongerklop aan. Piet Damen zette nog eens extra aan en won niet alleen de etappe maar mocht meteen ook de gele trui aantrekken. Kapitanov verloor op het korte stukje twaalf minuten en was meteen kansloos voor de eindzege. In de resterende negen etappes gaf Piet ondanks de gebundelde krachten van meerdere teams dankzij de hulp van vooral ploegmaat Jan van Vliet de trui niet meer af en werd zo de glorieuze winnaar van 's werelds grootste en zwaarste etappewedstrijd voor amateurs. Het was meteen een opstap naar de beroepsrenners. Nog in hetzelfde jaar reed hij al de Tour de France. In het gecombineerde team van Nederland-Luxemburg met als kopman Charly Gaul, die deze Tour zou winnen, behaalde hij een veelbelovende elfde plaats in het eindklassement. In de dertiende etappe, een bergrit die over cols als de Soulor en de Aubisque voerde, kwam hij met de Fransman Bergaud aan de leiding, nadat ze zelfs topklimmer Bahamontes hadden gelost. In de sprint kwam Piet helaas een banddikte te kort om de etappe te winnen. Hij reed nog vier maal de Tour de France, maar zou dit niveau nooit meer halen. In 1959 won Piet de GP du Locle in Zwitserland en behaalde hij zijn grootste overwinning bij de profs door Nederlands Kampioen op de weg te worden. In de jaren daarna maakte hij de grote verwachtingen helaas niet waar. Hij won nog wel de Grote Prijs van Dortmund in 1962 en bij de wereldkampioenschappen op de weg werd Piet achtste (1960), elfde (1963), zestiende (1958), negentiende (1962) en twintigste (1959).

De Nederlandse ploeg in de Vredeskoers 1958 op het punt van terugreizen naar Nederland, v.l.n.r. Jan van Vliet, Piet Damen, Wim Klebach, ploegleider Bram Koopmans met de zegebokaal, Wim de Jager, Ab van Egmond, en Rob van de Ruit.

Net zo min als de Vredeskoers in Nederland ooit echt populair was, is de zege van Piet Damen in deze koers in ons land nooit op waarde geschat. Dat dit in het Oostblok wel wat anders ligt, daar kwamen we al vlug achter.

Het gezelschap voor de overwinnaarswand van het Vredeskoersmuseum: v.l.n.r. Onbekend, Peter Nieuwenhuis, Hennie Silberberg, Be Huizing, 'hübsche Dame', Ben Libregts, Gerd Barwinsky, Prof.Dr. Kristian Köthe, Piet Damen, Huub Silberberg en Onbekend.

Op zaterdag waren we om 10 uur terug in Kleinmühlingen in het Museum, officieel het 'Radsportmuseum Course de la Paix' geheten, dat eigenlijk uit drie gedeelten bestaat. Op de benedenverdieping is de ontvangst, hangen er een aantal prachtige Vredeskoersaffiches aan de muur en verder fungeert deze ruimte als documentatiecentrum. Op de eerste verdieping is het eigenlijke 'Friedensfahrtmuseum'. Hier puilt de ruimte uit met allerlei parafernalia uit de Vredeskoers: naast fietsen van diverse oud-deelnemers uiteraard bekertjes, medailles, vaantjes, sjerpen, wielertuitjes, borden, kristallen vazen, foto's, boeken, alles netjes uitgestald in vitrinekasten. En dan is er nog een achtergedeelte, waar allerlei oude unieke en deels door Gerd Barwinsky gerestaureerde fietsen tentoongesteld worden.

Een deel van de collectie van het Vredeskoersmuseum

Piet is ontdekt en wordt geïnterviewd

Al gauw gonsde het in het museum, waar uiteraard ook andere bezoekers waren, rond: “der Piet Damen ist auch im Hause!” En bleek dat in Oost-Duitsland Vredeskoerswinnaars nooit vergeten worden! Handtekeningenjagers en fans met foto’s van Piet (waar ze deze zo vlug vandaan haalden is mij een raadsel) met de vraag of Piet even wilde signeren. Natuurlijk moest Piet op de foto met diverse supporters en tenslotte was er ook nog een interview voor de camera. Als oud-winnaar is Piet Damen nog altijd een God in het Oostblok. En hoewel Huub Zilverberg nooit de Vredeskoers reed, is hij als tweede in een DDR-Rundfahrt toch zeker een Halfgod, want ook hij werd niet vergeten. Gelukkig hoefde ik me niet verloren te voelen, want alleen al als oud-deelnemer aan de Vredeskoers ben je hier een Held.

De officiële uitnodiging voor het feestje van de 85-jarige Täve

Jan Smolik, winnaar in 1964 heeft zojuist een foto in mijn boek gesigneerd.

Na de lunch, die we genoten met een aantal andere genodigden, waaronder de Tsjechen Jan Smolik (winnaar in 1964) en Pavel Dolezel (tweede in 1965) begon dan om half twee in de sporthal van Kleinmühlingen het feestprogramma ‘Täve Schur, 85, na und ...’. Het werd geen Joop van den Ende show in een geldverslindende entourage met veel klatergoud, maar in de simpele sporthal werd het een sobere maar wel knusse, laten we zeggen ‘gemütliche’ voorstelling, waar toch zeker een 500 belangstellenden op af waren gekomen. Nadat de plaatselijke fanfare wat noten de zaal in had geblazen, was het de beurt aan de zanggroep Barby, waarbij vooral opviel

dat Barbies hier een wat ander formaat hebben dan het Amerikaanse origineel.

En toen verscheen Täve zelf ten tonele!

Zijn opkomst was als die van een filmster of een Amerikaanse politicus: handenschuddend wurmde hij zich door de menigte, en het was meteen duidelijk: de Oppergod was binnengekomen. Na wat saxofoonwerk en voordracht van een gedicht, worden wij, de ‘Gäste aus den Niederlanden’ aan het publiek voorgesteld. De middag gaat wat rommelig voort omdat iedereen wat van Täve wil en amper oog heeft voor de gebeurtenissen op het podium.

Omgeven door fotografen en pers wringt Täve zich alom handenschuddend naar voor in de zaal.

En ontmoet even later zijn oude tegenstander Piet Damen.

Maar Täve blijft onverstoort, ziet acrobaten, burgemeesters, regionale bestuurders, allerlei hoogwaardigheidsbekleders, een zangeres met wie hij nog een dansje maakt, oud DDR en Tsjechische Vredeskoersrenners uit zijn tijd (Detlef Zabel, Rolf Töpfer, Günther Lörke, Günther Hoffmann, Siegfried Köhler, Bernd Barleben, Jan Smolik en Pavel Dolezel) en de fractievoorzitter van die LINKE in de Bundestag aan zich voorbijtrekken. En telkens beklimt hij het podium om te bedanken, niet met een enkel zinnetje, maar hij gaat overal op in en kan het niet laten na de felicitaties van zijn politieke socialistische vrienden uitgebreid de vloer aan te vegen met het kapitalisme, vervolgens de zegeningen van het socialisme te roemen en wat ferme politieke uitspraken te doen. Hier had SP-voorman Emile Roemer bij moeten zijn!

‘Die Gäste aus den Niederlanden’, v.l.n.r. presentator Alfred Eichhorn, Peter Nieuwenhuis, Be Huizing, Ben Libregts, Huub Zilverberg en Piet Damen.

Piet zet nog maar eens een handtekening. Onderwijl zit Huub in oude literatuur.

Even na Täve pookt een politiek cabaretier het socialistische vuurtje nog wat verder op! Na een korte pauze waarin Täve weer van alle kanten belaagd wordt, wordt de verjaardagstaart aangesneden en komen achtereenvolgens nog de Landestagespresident, opnieuw Barby en jongere Vredeskoersrenners, waaronder Olaf Ludwig, Jan Schur, Rainer Marks, Dieter Ruthenberg, Andreas Petermann en Michael Schiffner op de Bühne. Nadat de President van de Duitse wielerbond zijn woordje

gedaan heeft, neemt Täve opnieuw het woord. Hij gaat in op karaktervorming door sportbeoefening en besluit zijn betoog met een driewerf: "Sport Heil! Sport Heil! Sport Heil!" De hele zaal gaat

hierin mee en verschrikt kijk ik om me heen of er misschien ook armen geheven gaan worden, maar meteen besef ik dat het communisme nu juist het fascisme overwonnen heeft. Na nog een demonstratie kunstrijden op de fiets, waarbij de onvermoeibare 85-jarige nog maar eens in het zonnetje gezet wordt, is het feest ten einde. Met een gezamenlijke slotzang van het lied 'Kleine weiße Friedenstaube' wordt er afgesloten. Eigenlijk heeft het allemaal een uurtje te lang geduurd, we zijn er helemaal gaar van. De 85-jarige Täve dolt echter nog fit, fris en fruitig rond, hij is met recht een ouwe taaie!

Op de foto met de Oppergod van het Oost-Duitse wielrennen.

Ik kan met geen mogelijkheid in Nederland een wielrenner bedenken met dezelfde statuur als Täve Schur. Noch Jan Janssen noch Joop Zoetemelk komen maar enigszins in de buurt. Iemand uit een andere sport dan? Ik bedenk dat zelfs Johan Cruijff in de verste verte niet kan tippen aan het charisma van Täve Schur! Maar dat ga je pas zien als je het doorhebt. Wie zei dat ook al weer?

Na afloop van de festiviteiten nemen we afscheid van onze gastheer Horst Schäfer, die ons nog even mee neemt naar het Vredeskoersmuseum voor een speciale afsluiting.

Horst Schäfer

Op een van de wanden van het Vredeskoersmuseum is de beroemde Vredesduif van Picasso meer dan levensgroot aangebracht. De witte vredesduif was het symbool van de Vredeskoers en kwam in vrijwel elk Vredeskoers-logo of poster voor. Ook werd Picasso's duif gedragen op de leiderstruien. Vredeskoersdeelnemers mogen hun handtekening in de duif zetten en andere gerenommeerde wielrenners buiten de duif. Piet heeft een aantal jaren geleden al getekend, nu krijgen Huub en ikzelf deze eer. Een perfect einde van een bijzonder bezoek aan het Vredeskoersmuseum!

Huub zet zijn handtekening buiten de Vredesduif, de mijne staat dan al links onderin in de duif.

Een dag later, als we onderweg zijn naar huis, vraag ik me af waarom de Tour de France winnaars Jan Janssen en Joop Zoetemelk nog steeds BN'ers zijn, terwijl Piet Damen vrijwel vergeten is, maar met zijn overwinning in de Tour de France van het Oostblok een minstens even grote en misschien ook nog wel een uniekere overwinning neerzette. Komt dit omdat de Vredeskoers in het Westen symbool stond voor propaganda voor het communisme en is dit doodzwijgen dan wellicht de wraak van het kapitalisme? De Vredeskoers wordt helaas niet meer verreden, maar wat ik wel weet is dat in Oost-Duitsland deze wedstrijd nog altijd voortleeft. Voor veel vooral oudere Oost-Duitsers was de Vredeskoers het baken in hun jeugd, dat ieder jaar in mei weer voorbijkwam en structuur en vreugde gaf aan hun leven. Die hang naar het verleden, waarin door middel van sportwedstrijden het sociale karakter van het communistische regime gevierd werd, viel wel op tijdens ons bezoek!

Tot slot nog wat over de overige leden van de Nederlandse delegatie:

Huub Zilverberg (1939) brak in 1959 door met een overwinning in Olympia's Tour. In hetzelfde jaar werd hij ook nog tweede in de Ronde van Oost-Duitsland. Hierin moest hij alleen de Oostblok-Merckx uit die tijd, Tāve Schur, voor laten gaan. In 1960 werd hij onafhankelijke en in 1962 beroepsrenner. Hij won etappes in de Tour de France (1962), de Giro d'Italia (1962), Parijs-Nice (1964) en de Dauphiné Libéré (1966). Ook won hij de Ronde van Vlaanderen voor onafhankelijken (1961). Daarnaast grossierde hij in tweede plaatsen:

1961 Ronde van Nederland, 1962 Rund um den Henninger Turm, 1963 Ronde van België, 1964 Ronde van Sardinië, 1964 Ronde van Romandië. Op het Wereldkampioenschap van 1962 in Salo werd hij zesde.

Bé Huizing was jarenlang soigneur van Nederlandse amateur wielersporen. Als zodanig was hij 12 keer aanwezig in de Vredeskoers. Zelf was Bé van 1960 tot 1971 actief wielrenner. Via Nico Been, de Nederlandse kampioen stayeren van 1975, kwam hij tijdens de zesdaagse van Rotterdam in contact met de befaamde soigneur Gerrit Visser, die hem warm maakte voor het vak van verzorger. Bé kwam terecht bij het team van Ketting en de nationale selectie van Joop Middelink. Vanaf dat moment ging hij mee naar alle wereldkampioenschappen, zowel op de weg als in het veldrijden. Ook op de Olympische Spelen van Montreal (1976), Moskou (1980) en Los Angeles (1984) was Bé lid van de Nederlandse afvaardiging. Daarna deed hij als chauffeur van de befaamde Sauna Diana bus nog zes keer de Tour de France, vijf keer de Giro

Bé Huizing aan werk bij een van zijn wereldkampioenen, in dit geval Hennie Stamsnijder, wereldkampioen veldrijden in 1981.

d'Italia en twee keer de Vuelta d'España. Met Peter Nieuwenhuis als bondscoach werkte Bé nog tien jaar bij de Nederlandse Handboogbond. Vorig jaar schonk Bé zijn massagetafel aan het Vredeskoersmuseum. Op dat moment hadden daar 49 wereldkampioenen op gelegen. Inmiddels is er nog een bijgekomen. Elisabeth Eichholz, in 1965 de eerste en uiteindelijk enige DDR wielrenster die wereldkampioene op de weg werd, maakte de 50 vol.

Peter Nieuwenhuis (1951) behaalde zijn grootste successen op de baan. Van 1970 tot en met 1976 zat hij in de nationale baanselectie onder Frans Mahn. Twee keer werd hij kampioen van Nederland, in 1970 op de 50 km. in lijn en in 1974 in de koppelkoers met Ger Slot. In 1973 behaalde hij de bronzen medaille op het Wereldkampioenschap ploegachtervolging in San Sebastian. Twee keer nam hij deel aan de Olympische Spelen, in 1972 in München en in 1976 in Montreal, waar hij met de achtervolgingsploeg in de kwartfinale werd uitgeschakeld. Na zijn wielercarrière was Peter diverse keren bondscoach bij de KNWU, zat hij in diverse commissies en was ook nog directeur van de KNWU.

Ben Libregts (1950)

Voor de wielercarrière van Ben Libregts, zie:

Artikel 42 van Het Rijke Vlijmense Wielerven.

Vredeskoers 1977: Op de Karl Marx-Allee start de etappe Berlin-Cottbus. In het midden met rugnummer 110 Ben Libregts

Voor de Vredeskoers hymne zie: <https://www.youtube.com/watch?v=H2J0rPUflkM>

DIE SIEGER ALLER FRIEDENSAFARTEN

Radsportmuseum
Course de la Paix

Grabenstraße 20
39221 Bördeland OT Kleinmühlingen
Tel.: 03 92 91 / 46 55 70
Fax: 03 92 91 / 46 55 71
Mail: info@radsportmuseum.de
Web: www.friedensfahrt-museum.de

© 2016, tekst Ben Libregts
foto's Ben Libregts, Be Huizing, archief Ben Libregts, BundesArchiv